

МИСТЕЦТВО ЯК ТЕРАПІЯ: РОЛЬ АМАТОРСЬКИХ КОЛЕКТИВІВ СПЕЦІАЛЬНИХ ШКІЛ У АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПРОБЛЕМАМИ У СУСПІЛЬСТВІ

У статті проаналізовано значення танцевальної терапії, її основні цілі та задачі для дітей з особливими освітніми проблемами. На прикладі танцювального колективу "Квітка" м.Миколаєва спеціальної школи №2 було досліджено значення аматорських колективів спеціальних шкіл. Їх вплив на психологічний, сенсорний, емоційний, фізичний, когнітивний, вербальний розвиток дитини та в подальшому соціалізація в суспільстві.

Ключові слова : арт-терапія. мистецтво, аматорський колектив, діти з особливими освітніми потребами, соціалізація.

The article analyzes the significance of dance therapy, its main goals and objectives for children with special educational needs. Using the example of the dance group "Kvitka" in Mykolaiv, Special School No. 2, the importance of amateur groups in special schools was investigated. Their influence on the psychological, sensory, emotional, physical, cognitive, and verbal development of children and their subsequent socialization in society was examined.

Постановка проблеми. Сучасний світ пройшов багато етапів емолюції: від ручного до вискотехнічного виробництва, автоматизованих систем, що базуються на наукових відкриттях, інноваціях та глобальній цифровізації серед усіх верст населення. Все це призводить до відчутних змін в навколишньому середовищі та повсякденному житті суспільства : стрес, постійна занятість на роботі, відсутність якісного відпочинку, різні залежності, байдуже ставлення до свого здоров'я. На цьому тлі спостерігається зростання тенденції до збільшення кількості дітей з особливими освітніми проблемами, що вимагає від освіти їх ефективного навчання та обов'язково адаптацію до умов сьогоденного суспільства.

Мистецтво як терапія, а саме, танцевально-рухова терапія, музикотерапія, візуально-образотворча терапія, пісочна терапія, кулінарна терапія, драматерапія займає важливу частину в сучасній освіті для дітей з освітніми проблемами, мета якої лежить в гармонізації розвитку особистості через самопізнання, самореалізацію, за даними попередніх досліджень науковців.

Мистецтво – вираження найглибших думок найпростішим способом (Альберт Ейнштейн) Вже декілька років позитивні зміни в освіті приводять до розуміння впроваджувати більше мистецьких годин в спеціальних

зкладах на додаткові корекційні предмети та різноманіття творчих гуртків, що надає змогу опанувати різні напрями мистецтвотерапії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження Г.М.Падалки [3, 4], підкреслюють, що ключевим завданням мистецької освіти є формування мистецького розвитку дітей через інтеграцію розумової і духовно-емоційної сфер. Варто відзначити, що дослідження, які пропонують практичний шлях до мистецького розвитку особистості через духовно-емоційну діяльність, включають дослідження О. Рудницької, які запропонували мистецькі парадигми становлення особистості, а також дослідження О. Олексюка та М. Ткача, які дослідили компоненти духовного потенціалу особистості у сфері музичного мистецтва та запропонували концепцію розвитку духовності людини через емоційно-почуттєве ставлення. Духовно-емоційна діяльність дошкільнят розкривається у роботах Т. Тянько, С. Садовенко, А. Шевчук. У них науковці звертають увагу на розвивальний і виховний потенціал музики та хореографії, особливості музичного та хореографічного становлення дітей.

У сфері музичної освіти також є проекти, спрямовані на дітей та учнів, які мають проблеми зі спілкуванням. Роботи Т. Добровольської, М.Зикова, Л. Комісарової, І. Левченка, О. Медведєвої, Л. Назарової вказують на те, що мистецтво є важливим засобом духовного та емоційного розвитку цих дітей, формуючи їх внутрішній світ мислення, сприймання, емоції та почуття, а також створюючи систему цінностей. На важливу роль мистецтва у роботі з дітьми, що мають особливі освітні проблеми, вказували представники зарубіжної спеціальної педагогіки, а також психологи і лікарі: Л. Виготський, Ж. Демор, Е. Сегін, В. Кащенко. Так, Л. Виготський відводив особливу роль у розвитку психічних функцій та активізації творчих проявів дитини з порушенням розвитку різним видам мистецтва (музиці, живопису, художньому слову, театру).

Тема - танцювальне мистецтво як терапевтичний ресурс у роботі спеціальних шкіл з дітьми, які мають труднощі в навчанні та соціалізації.

Завдання даної публікації – проаналізувати танцювальну терапію як навчальний, розвивальний та корекційні процеси.

Виклад основного матеріалу. Кожна дитина – маленька особистість вбирає кожну картину, звук, запах і дотик.-Тім Селдін Витоки танцювальної -рухової терапії поширюються з середини ХХ століття, коли в США почали досліджувати лікувальний потенціал руху та танцю. У 1940-1950 -х роках МеріанЧейс, Труді Шуль та Маргарет Дюблер - довели, що вираження емоцій через танець може сприяти психологічному оздоровленню та соціальній адаптації. У 1966 році було засновано Американську асоціацію танцевальної терапії, що заклало основу для наукової стандартизації методу.Згодом підходи набували популярності в Європі, де поєдналися з елементами тілесно-орієнтованої психотерапії та арт-терапії.

Основні цілі танцювальної терапії психоемоційна стабілізація, розвиток тілесної усвідомленості, соціальна інтеграція, особистісне зростання, мотивація. Різні форми роботи (індивідуальна, групова, інтегративна, клінічна) та правильний вибір терапії, професійна майстерність реабілітолога чи вчителя, сприяють гарним результатам навіть після першого заняття дітям та дорослим. Таким чином, поставлені цілі стають орієнтиром для визначення конкретних завдань арт-терапії, включають розвиток творчих здібностей, психокорекцію та соціальну адаптацію учасників.

Аматорський танцювальний колектив в спеціальній школі для дітей з освітніми потребами одна із важливих ланок життя закладу. Він виконує як терапевтичну функцію так і соціалізацію в суспільстві. Детально аналізуючи любий мистецький гурток, можна сказати, що дитини попадає в малу модель дорослого життя, де проходить поступово, обов'язково за допомогою керівника, всі етапи адаптації через самовираження, самореалізацію, а саме, виступи на концертах, на фестивалях участь у різних перфомансах.

Саме відмінність від основної форми навчального процесу - урок, де немає обмеження в часі, вільне пересування і спілкування з однолітками, різноманітна музика, гурток дає учням з ООП розкрити свої мистецькі здібності та застосовує гнучкі умови для індивідуального розвитку, сприяючи творчій ініціативи та соціальної адаптації завдяки практичній діяльності у мистецькому середовищі. При незначних успіхах у навчальній діяльності, часто діти дуже яскраво проявляють себе в мистецьких гуртках, маючи успіх та гарні результати. І це стає тою таємничою, рушимою силою мистецтва, яке захоплює людство ще з давніх часів.

На прикладі самодіяльного хореографічного колективу "Квітка" спеціальної школи №2 м.Миколаїв можна прослідити цілі та задачі танцювальної терапії на практиці, як змінювалися учнівський состав за розумовими, руховими, пізнавальними, психичними процесами. Гурток мав три вікові групи дітей, які виступали в окремих групах, іноді всі разом. Учні напочатку приходили тільки, з мінімальним рівнем рухливості, координації у просторі, але згодом, танцювальна майстерність покращувалась, опануванням різних танцювальних рухів відповідного до характеру музики, темпу, назви хореографічної композиції і вікової категорії, участю в різних хореографічних фестивалях "Золотий Лелека" м.Рибаків, м.Миколаїв змагання з сучасних танців в номінації хіп-хоп. Діти розвивали комунікативні навички мовлення, увагу, зорову пам'ять, творчу уяву, ставали більш впевнені в собі, з'являється авторитет серед учнів та учителів, покращується соціальна адаптація.

Висновки. Одним із важливих питань в суспільстві є вирішення питання комунікація дітей з ООП. Зараз, ми можемо спостерігати прогресивний, іноваційний шлях реалізації соціальної політики в Україні

на вирішення проблем людей з особливими потребами: з'являються соціальні кімнати, реабілітаційні клуби, соціальні центри, які допомагають адаптації в суспільстві. Удосконалюються соціальне законодавство, змінюється суспільна думка населення. Ми проаналізували, що навчальний та соціальний розвиток особистості з ООП може результативно проходити за допомогою засобів мистецтва в процесі співпраці учнів, батьків, викладачів, що в подальшому приведе до більш швидкої соціалізації та активної життєвої позиції в залежності той чи іншої потреби. Арт-терапія це такий творчий ресурс, який завжди буде надихати, мотивувати, наповнювати дитину, розкривати її навколишній світ більш, ширше та різноманітно, що формує позитивні іноді глобальні зміни в поведінці та мисленні дитини з ООП.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бондаренко С. І. Музично-рухова терапія як засіб соціалізації дітей із порушеннями розвитку Практична психологія та соціальна робота. 2022. № 6. С. 34–40.
2. Гончаренко Н. М. Арт-терапія у спеціальній освіті: теорія і практика. Київ: Логос, 2020. 184 с.
3. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтв (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін). К.: Освіта України, 2008. 274с

**Науковий керівник кандидатка педагогічних наук, доцентка
Терешенко Н.В.**